

На основу одредби чланова 42-44 Статута Српског просвјетног и културног друштва Просвјета од 26. јуна 1994. године и одредби Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске (Службени гласник РС број: 52/01 и 42/05), Скупштина Српског просвјетног и културног друштва Просвјета Републике Српске са сједиштем у Источном Сарајеву, на сједници одржаној 20. октобра 2007. године на Палама, усвојила је

СТАТУТ СРПСКОГ ПРОСВЈЕТНОГ И КУЛТУРНОГ ДРУШТВА ПРОСВЈЕТА

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Српско просвјетно и културно друштво Просвјета (У даљњем тексту: Друштво) је национално просвјетно и културно друштво српског народа у Републици Српској, Босни и Херцеговини, Србији, Црној Гори и другим земљама у којима живе Срби.

Основни циљеви дјеловања Друштва су чување и његовање идентитета и традиције српског народа.

Члан 2.

Овим Статутом уређују се: назив, сједиште, организација, програмски циљеви, дјелатност, поступак пријема и престанка чланства, права, обавезе и одговорности чланова, органи, начин њиховог избора, опозива и овлашћења као и друга питања значајна за рад Друштва.

Члан 3.

Друштво, у складу са Статутом, доноси програм рада, пословник о раду органа и друга акта којима се ближе уређују питања у вези са начином рада и дјеловања Друштва.

Члан 4.

Српско просвјетно и културно друштво Просвјета основано је 1902. године у Сарајеву. У његовој дугогодишњој историји и традицији, организација, дјеловање и унутрашњи односи регулисани су статутима и правилима о организовању:

Статутом од 30. октобра 1903. године, одобреним актом Земаљске владе у Сарајеву, број 510 И. Б;

Правилима од 10. (23) јуна 1910. године, одобреним актом Земаљске владе у Сарајеву број 99.999 И. Б;

Правилима из 1919. године;

Правилима од 4. јануара 1936. године, одобреним актом Министарства просвјете Краљевине Југославије П. број 403;

Правилима од 20. септембра 1945. године, одобреним актом Министарства унутрашњих послова Народне владе Босне и Херцеговине број 4192/45;
Статутом Српског просвјетног и културног друштва Просвјета од 28. јуна 1990.
год;
Статутом Српског просвјетног и културног друштва Просвјета од 26. јуна 1994.
год.

НАЗИВ, СЈЕДИШТЕ,
ПОДРУЧЈЕ ДЈЕЛОВАЊА, ПРЕДСТАВЉАЊЕ И ЗАСТУПАЊЕ,
ПЕЧАТ И СИМБОЛИ ДРУШТВА

Члан 5.

Друштво се зове: Српско просвјетно и културно друштво Просвјета . Скраћени назив је: СПКД Просвјета .

Сједиште Друштва је у граду Источно Сарајево Сердара Јанка Вукотића бб, Пале.

Друштво дјелује на подручју Републике Српске, Босне и Херцеговине, Србије, Црне Горе и у другим земљама у којима живе Срби, у складу са законским одредбама тих земаља.

Члан 6.

Друштво дјелује на принципу добровољности, кроз различите облике културне, просвјетне, научне, здравствене, привредне, хуманитарне и сличне активности.

У смислу претходног става, Друштво ради на окупљању чланова и на остваривању циљева утврђених овим Статутом.

Друштво свој рад заснива на законским прописима и својим актима.

Члан 7.

Друштво има својство правног лица које стиче уписом у регистар код надлежног суда.

За обавезе Друштво одговара цјелокупном имовином.

Друштво представља и заступа председник Друштва, а у случају спријечености потпредседник или секретар по овлашћењу председника.

Члан 8.

Друштво има заставу, грб-знак и печат. О изгледу заставе и грба-знака одлучује Главни одбор.

Печат Друштва је округлог облика, пречника 30мм, са ћириличним текстом: Српско просвјетно и културно друштво Просвјета Источно Сарајево. У средини печата је знак Просвјете .

Друштво може имати више печата посебно нумерисаних. Главни одбор својом одлуком утврђује начин њиховог коришћења.

ДЈЕЛОКРУГ РАДА И ЦИЉЕВИ ДРУШТВА

Члан 9.

Друштво ће остваривати своје циљеве следећим активностима:

1. чувањем идентитета српског народа,
2. сталном бригом за његовање и употребу српског језика и ћирилице у свим видо-
вима културног и јавног живота српског народа,
3. проучавањем историје и његовањем традиције из живота Срба,
4. проучавањем и његовањем дисциплина значајних за културу и духовност срп-
ског народа,
5. проучавањем и његовањем српске културне баштине,
6. организовањем и подстицањем научног, културног, умјетничког и књижевног
стваралаштва,
7. сарадњом са органима и институцијама Српске православне цркве
8. издавањем сталних и повремених публикација (новина, часописа, ревија, књига,
календара и сл.), у складу са законом,
9. организовањем научних скупова, предавања, изложби, културних и забавних
приредби,
10. ширењем и популарисањем књиге оснивањем властитих књижара, библиотека,
читаоница, клубова читалаца и на други погодан начин,
11. помагањем у оснивању музеја, покретањем иницијатива за подизање спомен
обилежја, да-
вања назива градовима, насељима, улицама, трговима, фирмама и установама,
12. популарисањем тековина савремене науке и умјетности,
13. развијањем сарадње са сродним друштвима и институцијама у земљи и иностран-
ству,
14. оснивањем књижевних, пјевачких, фолклорних, музичких и других група и сек-
ција,
15. помагањем ученика и студената у школовању, нарочито надарених, који ће чини-
ти научни
и умјетнички подмладак Друштва,
16. унапређивањем културних веза са српским народом у другим земљама,
17. информисањем о просвјетним и културним збивањима у српском народу ширењем
аутентичних информација у штампи, на радију, телевизији и другим медијима,
18. бригом о чувању народног здравља и човјекове околине,
19. праћењем васпитнообразовног процеса и учешћем у креирању, посебно српских
национал-
них образовних програма,
20. организовањем стручних и научних одбора за српски језик, историју, књижев-
ност, етнологи-
ју, музикологију, екологију и слично.

Члан 10.

Осим послова набројаних у члану 9, Друштво може, у складу са одредбама члана 4. Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске (Сл. гласник РС број: 52/01), обављати дјелатност којом се стиче добит (привредну дјелатност).

Вишак прихода над расходима остварен обављањем привредне дјелатности мора се инвестирати у основне статутарне активности Друштва. Није дозвољена директна нити индиректна расподела вишка прихода над расходима из привредне дјелатности оснива-
чима, члановима Друштва, члановима управљачких органа, одговорним лицима, радни-
цима, донаторима или трећим лицима.

Ограничење из претходног става се не односи на примјерене надокнаде нити покри-
ће трошкова у вези са остваривањем циљева и активности (сродне привредне дјелатно-
сти) без обавезе формирања правног лица.

Друштво може обављати привредне дјелатности које нису непосредно повезане са
остваривањем основних статутарних циљева и активности (непосредне привредне актив-
ности) преко посебно основаног правног лица.

Члан 11.

У остваривању наведених циљева и задатака Друштво ће развијати такве методе и облике рада и организовања који ће обезбиједити пуну јавност дјеловања и свестраност укључивања заинтересованих грађана и организација.

Члан 12.

У складу са општим законским прописима Друштво самостално утврђује и распоређује доходак. У пословању са трећим лицима иступа у своје име и самостално.

ЧЛАНОВИ ДРУШТВА

Члан 13.

Чланови Друштва могу бити: легатори, добротвори, утемељивачи, редовни, почасни и колективни.

Члан легатор постаје лице које Друштву завјешта властите некретнине.

Члан утемељивач и добротвор је оно лице које Друштву приложи новчани износ утврђен одлуком Скупштине Друштва.

Редовни члан Друштва може бити сваки грађанин који учествује у остваривању циљева и задатака утврђених овим Статутом.

Почасни чланови Друштва могу бити појединци и колективи који су нарочито заслужни за рад и успјехе Друштва. Одлуку о проглашењу почасног члана Доноси Скупштина на приједлог Главног, општинског-градског одбора или члана Друштва.

Колективни чланови Друштва су организације, предузећа, установе, друштва, клубови, који материјалним прилозима и сарадњом помажу Друштво.

Друштво има и чланове подмлатка који чине лица до навршених 18 година старости.

ПРАВА И ДУЖНОСТИ ЧЛАНОВА И ПРЕСТАНАК ЧЛАНСТВА

Члан 14.

Сваки члан има право и дужност да учествује у раду Друштва у остваривању циљева и задатака утврђених Статутом, да бира и буде биран у органе Друштва, присуствује састанцима, приредбама и другим манифестацијама које организује Друштво.

Редовни чланови Друштва плаћају чланарину. Висину чланарине утврђује Скупштина Друштва.

Члан 15.

Чланство у Друштву престаје:

- а) добровољним иступањем,
- б) искључењем члана чија активност није у складу са одредбама Статута и програмским циљевима Друштва.

Члан 16.

Чланове Друштва прима и о њиховом статусу одлучује општински-градски одбор. На одлуку одбора члан се може жалити Главном одбору који доноси коначну одлуку.

ОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА

Члан 17.

Ради успјешнијег остваривања утврђених циљева и задатака, Друштво у општинама и градовима у Републици Српској има општинске-градске одборе. У једној општини и граду који нема општина оснива се један одбор Друштва.

У градовима који имају више општина оснивају се у свакој општини општински, а на нивоу града градски одбор.

Одбор може имати пододборе или повјеренике у мјесним заједницама, дијеловима града, селима. Пододборе и повјеренике именује надлежни одбор у општини-граду.

У општинама-градовима у којима није конституисан одбор, Главни одбор именује повјереника који има основни задатак да шири идеје Друштва у циљу окупљања чланова и формирања одбора.

У општинама-градовима у којима има до 100 регистрованих чланова Друштва сви они чине скупштину, а скупштина бира општински-градски одбор који има најмање пет и највише петнаест чланова.

У општинама-градовима у којима има више од 100 регистрованих чланова скупштина чини одговарајући број делегата који се бирају у складу са одредбама статутарне одлуке дотичног одбора, а скупштина бира општински-градски одбор од најмање 7 и највише 17 чланова.

Своју организацију општински-градски одбори детаљније уређује Статутарном одлуком коју доносе у складу са одредбама овог Статута, на коју сагласност даје Главни одбор Друштва или тијело које он овласти.

Члан 18.

Главни одбор Друштва пратиће оснивање и рад општинских-градских одбора и оцјењивати да ли су њихов рад и активности у складу са циљевима и задацима Друштва утврђеним овим Статутом и њиховим статутарним одлукама.

Уколико оцијени да се одбор не понаша у складу са тим циљевима и задацима, одлучиће, након исцрпних свих могућности заједничког тражења рјешења, да таквом одбору ускрати право коришћења имена Друштва и дјеловања и представљања као дијела Друштва. О својој одлуци Главни одбор истовремено упознаје дотични одбор Друштва и надлежни суд за регистрацију. На одлуку Главног одбора општински-градски одбор има право жалбе Скупштини Друштва која доноси коначну одлуку.

Члан 19.

Општински-градски одбор има статус правног лица и региструје се код надлежног суда уз обавезу да претходно добије сагласност Главног одбора за такав поступак.

Одбори који немају статус правног лица дјеловаће као дио Друштва у цјелини. Они ће бирати своје органе у складу са актима на које сагласност даје Главни одбор и, у складу са законским прописима, имати властите жиро-рачуне и самостално водити финансијско пословање.

ОРГАНИ ДРУШТВА

Члан 20.

Органи Друштва су:
а) Скупштина,

- б) Главни одбор,
- в) Предсједник,
- г) Секретар,
- д) Надзорни одбор.

Мандат чланова органа Друштва је четири године.

Члан 21.

У циљу ефикаснијег извршавања програмских задатака и циљева, а према указаној по-треби, Скупштина, Главни одбор и општински-градски одбори могу именовати акти-ве, комисије, савјете и друга радна тијела стална или повремена.

СКУПШТИНА

Члан 22.

Скупштину чине: предсједници општинских-градских одбора и по један делегат из сваке организације Друштва у другој земљи. Поред њих, одбори у Босни и Херцеговини који имају до 100 регистрованих чланова бирају у Скупштину по једног, а више од 100, по два представника.

Чланови Главног и Надзорног одбора су по положају чланови Скупштине.

У случају смрти, болести, неактивности, или из других оправданих разлога, општински-градски одбори могу, у току мандатног периода, замијенити представнике у Скупштини на властиту или иницијативу органа Друштва.

Скупштина се у правилу одржава једном годишње, а најмање једанпут у двије годи-не. Изборна скупштина одржава се сваке четврте године.

Радам Скупштине руководи радно предсједништво у складу са одредбама Послов-ника о раду Скупштине.

У раду Скупштине могу учествовати гости, угледни чланови Друштва, академици, нау-чници, великодостојници Српске православне цркве, умјетници и ствараоци без пра-ва одлучивања и по одобрењу предсједника Друштва.

Члан 23.

Скупштина:

1. утврђује програмске смјернице Друштва,
2. бира Главни одбор и предсједника Друштва који је истовремено и предсједник Главног одбора и Скупштине,
3. бира Надзорни одбор и његовог предсједника,
4. усваја Статут Друштва, његове измјене и допуне,
5. управља имовином Друштва,
6. разматра и усваја извјештаје Главног и Надзорног одбора,
7. одлучује о припајању, раздвајању, трансформацији, престанку рада и другим ста-тус-ним промјенама Друштва,
8. разматра жалбе, примједбе и приједлоге чланова и органа Друштва,
9. доноси Пословник о свом раду.

Члан 24.

Скупштину Друштва сазива предсједник на основу одлуке Главног одбора, самоиницијативно, или на захтјев Надзорног одбора, или најмање 1/3 чланова Скупштине или општинских-градских одбора Друштва.

Уколико предсједник не сазове Скупштину у року од 30 дана од дана пријема захтјева, Скупштину могу сазвати подносиоци захтјева. У том случају они су обавезни припремити материјал за сједницу Скупштине и обезбиједити услове за њен несметан рад.

Скупштина се сазива писменим путем најмање осам дана прије њеног одржавања.

Члан 25.

Скупштина пуноважно одлучује ако јој присуствује више од половине чланова. У случају да Скупштина нема одговарајући кворум за пуноважно одлучивање, сједница се одгађа и заказује нова у року од 30 дана. Ако ни у поновљеном термину не буде кворума, Скупштина може пуноважно одлучивати ако јој присуствује најмање 35% чланова.

Скупштина доноси одлуке натполовичном већином гласова присутних чланова, изузев у случајевима одлучивања из члана 23, тачка 2, 4, 5. и 7. Статута када се одлука доноси већином гласова укупног броја чланова Скупштине.

ГЛАВНИ ОДБОР

Члан 26.

Главни одбор руководи радом Друштва између сједница Скупштине. Скупштина чланове Главног одбора бира из реда највиђенијих чланова, активиста и функционера Друштва. Главни одбор има 19 чланова.

Кандидате за чланове Главног одбора предлажу општински-градски одбори, Главни одбор и одбори Друштва у другим земљама. Листу кандидата за чланове Главног одбора Скупштине предлаже постојећи Главни одбор. Коначну листу кандидата за чланове Главног одбора, након проведене расправе, утврђује Скупштина.

Поступак предлагања, расправе и утврђивања коначне листе, као и начин гласања за чланове Главног одбора утврдиће се Пословником о раду Скупштине Друштва.

У случају смрти, болести, неактивности, или из других оправданих разлога, Главни одбор може, у току мандатног периода, именовати нове чланове Главног одбора, али највише до 1/4 укупног броја чланова Главног одбора.

Члан 27.

Главни одбор:

1. припрема нацрте и приједлоге докумената које усваја Скупштина,
  2. реализује смјернице, одлуке и закључке Скупштине,
  3. бира три потпредсједника Главног одбора из реда чланова Главног одбора,
  4. именује секретара Друштва,
  5. припрема годишње извјештаје и програме рада као и финансијска документа Друштва а, уколико се током године не састане Скупштина Друштва, исте усваја и подноси их на верификацију Скупштине на првој редовној сједници,
  6. даје сагласност на статутарне одлуке општинских-градских одбора Друштва,
  7. даје сагласност одборима за регистровање код надлежног суда,
  8. рјешава жалбе чланова и одбор Друштва,
  9. одлучује о додјеливању награда и признања Друштва,
  10. формира, по потреби, радна тијела (одборе, редакције, комисије, савјете и слично),
  11. доноси Пословник о свом раду,
  12. обавља и друге послове које му одреди Скупштина.
- Главни одбор је одговоран Скупштини Друштва.

Члан 28.

Главни одбор ради у сједницама, у складу са одредбама Пословника о свом раду.

Главни одбор се састаје по потреби, а најмање два пута годишње.

Сједница Главног одбора се може одржати ако јој присуствује најмање половина чланова. Одлуке се доносе двотрећинском већином присутних чланова.

Члан 29.

За исказану активност и резултате на остваривању програма и циљева Друштва као и посебан материјални допринос Друштву, Главни одбор може додјеливати појединцима, правним лицима и другим организацијама и удружењима јавна признања која установи Друштво.

Врсте, изглед и начин додјеливања признања установљава Скупштина Друштва посебном одлуком.

ПРЕДСЈЕДНИК ДРУШТВА

Члан 30.

Предсједник Друштва:

1. Представља Друштво у званичним контактима и односима са органима Републике Српске, Босне и Херцеговине и других земаља, представницима других друштава, организација и удружења,

2. заступа Друштво у правном промету,

3. руководи радом органа Друштва,

4. потписује акта која доносе Скупштина и Главни одбор,

5. са секретаром и потпредсједницима координира рад органа, општинских-градских одбора и радних тијела,

6. потписује документа о материјално-финансијском пословању и наредбодавац је у извршењу финансијског плана Друштва.

СЕКРЕТАР ДРУШТВА

Члан 31.

Секретар Друштва:

1. брине о законитости рада Друштва,

2. чува печат Друштва и рукује њиме,

3. припрема нацрте материјала које разматрају органи Друштва,

4. у сарадњи са предсједником и потпредсједницима координира активности органа Друштва и општинских-градских и одбора у другим земљама. Доставља одговарајуће материјале у одборе и прима материјале из одбора, припрема информације и анализе за потребе органа Друштва и одбора у земљи и иностранству. У сталном је контакту са предсједницима општинских-градских и одбора у другим земљама и секретарима у одборима,

5. обавља административно-техничке и благајничке послове,

6. обавља и друге послове које му одреди предсједник и органи Друштва.

Секретар је, у правилу, запослен у Друштву са свим правима и обавезама које проистичу из тог статуса.

НАДЗОРНИ ОДБОР

Члан 32.

Надзорни одбор има предсједника и два члана.

Надзорни одбор прати рад Друштва, а нарочито:

1. законитост рада и примјену општих аката,
2. материјално-финансијско пословање,
3. употребу и коришћење опреме и инвентара Друштва,
4. вођење евиденције чланова, плаћања и расподеле чланарине.

Надзорни одбор писменим извјештајем упознаје Главни одбор и Скупштину о евентуалним неправилностима у раду и пословању Друштва и предлаже мјере за отклањање недостатака у раду. Надзорни одбор је одговоран Скупштини Друштва.

Надзорни одбор сједнице одржава према потреби, а обавезно једанпут годишње. Сједнице сазива предсједник самоиницијативно или на захтјев Главног одбора. О раду на сједницама води се записник, а Одбор пуноважно одлучује већином гласова својих чланова.

ИМОВИНА ДРУШТВА

Члан 33.

Имовина Друштва састоји се од некретнина, основних и новчаних средстава, књига, умјетничких дјела и инвентара која посједује Друштво у цјелини и Српска централна библиотека Просвјета .

Новчана средства чине:

1. чланарина, прилози и поклони који имају новчану вриједност,
2. финансијска средства из буџетских дотација и пореза, субвенције и уговори са физи-чким и правним лицима, приходи од камата, дивиденди, добити од капитала, закупнина, хонорара и сличних извора пасивног прихода, приходи стечени путем остваривања циљева и активности Друштва и остали приходи остварени законитим коришћењем имовине и средстава Друштва.

Члан 34.

Средства чланарине могу се користити искључиво за остваривање програмских циљева Друштва. Висину, начин прикупљања и расподеле између одбора и Главног одбора утврђује Скупштина Друштва посебном одлуком.

Средства која се обезбјеђују из буџета Босне и Херцеговине, Републике Српске, Федерације Босне и Херцеговине и општина-градова у Босни и Херцеговини за финансирање дјелатности Друштва и значајних манифестација које организује Друштво, дозначују се на жиро-рачун Друштва, а потом додјељују општинским-градским одборима (организаторима) у складу са прихваћеним програмима и финансијским плановима и извјештајима о организовању манифестација и утрошку из претходне године.

Средства за реализацију програма и планова одбора у општинама-градовима и другим земљама која обезбјеђују локалне заједнице и те земље уплаћују се директно на жиро-рачуне тих одбора.

Општински-градски и одбори у другим земљама учествују у финансирању пројекта од значаја за Друштво у цјелини у оквиру реалних могућности.

Члан 35.

Расходи могу бити само ради остваривања програмских циљева Друштва.
Вишак прихода над расходима остварен обављањем привредне дјелатности инвестира се у основне статутарне активности Друштва.

Члан 36.

Новчана средства Друштво води код банке у мјесту сједишта, а одбори у банкама које се налазе у сједишту тих одбора.

ЈАВНОСТ РАДА И ПРЕСТАНАК РАДА ДРУШТВА

Члан 37.

Рад Друштва је јаван. Акти Друштва доступни су јавности и могу се објављивати у средствима јавног информисања и публикацијама Друштва.

Члан 38.

Друштво престаје са радом на основу одлуке Скупштине Друштва, или по основу правоснажне одлуке надлежног суда или државног органа у складу са законом.

Уколико Скупштина Друштва није у могућности да се састане, Одлуку о престанку рада доноси Главни одбор.

У случају престанка рада, имовина Друштва даје се на привремено коришћење Српској православној цркви. Записник о примопредаји имовине Српској православној цркви потписују предсјеник Главног одбора и представник Српске православне цркве. Ако ни један орган Друштва није у могућности да се састане и донесе одлуку, имовина Друштва аутоматски прелази на привремено коришћење Српској православној цркви.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 39.

Приједлог Статута и његових измјена и допуна мора бити доступан свим одборима и члановима Скупштине Друштва прије усвајања ради давања приједлога и примједби.

Члан 40.

Аутентично тумачење одредби Статута у оперативном сислу даје секретар а у коначној, писменој верзији, Главни одбор.

Статут ступа на снагу даном његовог потврђивања од стране надлежног суда.

Члан 41.

Општински-градски одбори у Републици Српској дужни су ускладити своја акта са одредбама овог Статута у року од једне године од дана ступања на снагу овог Статута.

Члан 42.

Ступањем на снагу овог Статута престаје да важи Статут Српског просвјетног и културног друштва Просвјета од 26. јуна 1994. године, као и одлуке о измјенама и допунама поменутог Статута донесене од тог датума до дана ступања на снагу овога Статута.

Предсједник Скупштине Друштва

Душан Јовановић